

Sygn. akt: VIII U 1359/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodnicząca SSO Zofia Kubalska

Protokolant prot. sądowy Przemysław Ochal

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2016 roku w Lublinie

sprawy Z. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o zwrot nienależnie pobranych świadczeń

na skutek odwołania Z. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 26 czerwca 2014 roku znak:(...)

I. oddala odwołanie;

II. oddala wniosek pełnomocnika wnioskodawcy o zasądzenie kosztów procesu.

Sygn. akt VIII U 1359/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 czerwca 2014 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1440, ze zmianami) oraz ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 167, poz. 1322, ze zmianami) zobowiązał Z. R. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 marca 2012 roku do dnia 30 czerwca 2013 roku oraz od 1 sierpnia 2013 roku do 30 czerwca 2014 roku w kwocie 19532,02 złotych. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w powyższym okresie wnioskodawca osiągnął przychód powodujący brak prawa do pobierania emerytury w zbiegu ze świadczeniem rentowym (decyzja - k. 39 t. II a.e.).

W dniu 8 lipca 2014 roku Z. R. wniósł odwołanie od powyższej decyzji domagając się jej zmiany poprzez odstąpienie od żądania zwrotu pobranego świadczenia. Podniósł, że celem uczestnictwa w lekcjach muzyki była zlecona przez lekarza rodzinnego(...)po wypadku, a nie uzyskiwanie wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia, którą podpisał będąc nieświadomy że osiągnie dochód (odwołanie – k. 2 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego odrzucenie. Podniósł, że z treści odwołania wynika, iż wnioskodawca domaga się odstąpienia przez organ rentowy od dochodzenia należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń zaś sprawa umorzenia kwot określonych zaskarżoną decyzją nie była przez organ rentowy rozstrzygana z uwagi na brak stosownego wniosku skarżącego w tym zakresie. Wskazał ponadto, iż Z.

R. w 2002 roku otrzymał pismo, w którym został pouczony o zasadach pobierania renty z tytułu wypadku przy pracy w zbiegu ze świadczeniem emerytalnym (odpowiedź na odwołanie – k. 3 a.s.).

Wnioskodawca w toku rozprawy oraz w złożonym piśmie procesowym wnosił o odstąpienie przez organ rentowy od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, z uwagi na spowodowaną stanem zdrowia nieświadomość skutków osiągnięcia jakichkolwiek dochodów przy pobieraniu świadczeń emerytalno-rentowych w zbiegu (k.10-13 a.s.)

Organ rentowy konsekwentnie wnosił o oddalenie odwołania, z uwagi na pobieranie przez skarżącego świadczeń w zbiegu i jednoczesne uzyskiwanie wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia (k.13 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Od 17 maja 1969 roku Z. R. był zatrudniony w Zakładzie (...) w M., na stanowisku maszynisty. W dniu (...)roku uległ wypadkowi przy pracy, którego skutkiem było (...) (k. 4 t.I a.r.).

Decyzją z dnia 13 maja 1993 roku, po wyczerpaniu zasiłku chorobowego organ rentowy przyznał Z. R. od dnia 6 lipca 1993 roku rentę inwalidzką drugiej grupy inwalidów z tytułu wypadku przy pracy, któremu uległ w dniu(...) roku (k. 22-23 t.I a.r.), wypłacaną od 1 maja 1999 roku jako rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Świadczenie przyznano na stałe (k. 50 t.I a.r.).

W dniu 16 grudnia 2002 roku wnioskodawcy została doręczona informacja, że w dniu 1 stycznia 2003 roku wchodzi w życie ustawa z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych wprowadzająca odmienne od dotychczas obowiązujących zasady pobierania świadczeń wypadkowych. W pkt II pisma został poinformowany, iż nowa ustawa zachowuje możliwość pobierania tzw. półtorakrotnego świadczenia tj. renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem lub chorobą zawodową powiększonej o połowę emerytury albo emerytury powiększonej o połowę renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem lub chorobą zawodową **wyłącznie dla świadczeniobiorców, którzy nie osiągną przychodu bez względu na jego wysokość** (k. 61-62 t. I a.r.).

Decyzją z dnia 24 listopada 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał Z. R. emeryturę. Świadczenie zmniejszone do połowy wypłacano wraz z rentą z tytułu wypadku przy pracy. Decyzja w pkt V pouczeń zawierała informacje, że w razie zbiegu u jednej osoby prawa do dwóch lub więcej świadczeń emerytalno-rentowych organ rentowy wypłaca jedno ze świadczeń wyższe lub wybrane przez emeryta-rencistę. Zasada wypłaty jednego świadczenia nie dotyczy zbiegu uprawnień do emerytury i.in z rentą z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy... chyba, że rencista osiąga przychód wskazany w części VI pouczenia - mi.in. w razie osiągnięcia przychodu z tytułu zatrudnienia (k. 25 t.II a.e.).

W okresach od dnia 1 marca 2012 roku do dnia 30 czerwca 2013 roku oraz od 1 sierpnia 2013 roku do 30 czerwca 2014 roku wnioskodawca był zatrudniony w Gminnym Ośrodku (...) w M., na podstawie umowy zlecenia (k. 31, 36 a. e. t. II a.e.).

Decyzją z dnia 9 czerwca 2014 roku organ rentowy wstrzymał wypłatę emerytury Z. R. z powodu osiągnięcia przychodu z tytułu powyższego zatrudnienia (k. 35 t. II a.e.).

W dniu 26 czerwca organ rentowy wydał zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję zobowiązującą Z. R. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 marca 2012 roku do dnia 30 czerwca 2013 roku oraz od 1 sierpnia 2013 roku do 30 czerwca 2014 roku w kwocie 19.532 złotych (k. 39 t. II a.e.).

W wyniku wypadku przy pracy Z. R. doznał (...)Po półrocznym pobycie w szpitalu miał problemy z (...) w życiu codziennym. Leczy się (...). Ma (...) obecnie podejrzewana jest u niego choroba A.. Nadal ma problemy z(...) jednak czyta książki i gazety, pisze, robi bieżące zakupy w pobliskim sklepie. Zatrudnienie w (...) w M. podjął w celach rehabilitacyjnych zgodnie z sugestią lekarza rodzinnego. Członkowie rodziny, mieszkające z nim w jednym domu żona i córka nie widziały pism z ZUS informujących o konsekwencjach pobierania wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia

w przypadku pobierania w zbiegu świadczeń emerytalno-rentowych (zeznania wnioskodawcy k. 13-14 a.s., zeznania świadka D. R. k. 39v-40 v a.s.).

W celu zbadania funkcji poznawczych, świadomości wnioskodawcy, w szczególności zbadania czy dolegliwości pourazowe wnioskodawcy wpływały na jego zdolności poznawcze i czy wnioskodawca miał zdolność zrozumienia zawartych w pouczeniu (k. 61-62 a.r., k. 25 a.e) treści oraz czy w związku ze swoim stanem psychofizycznym mógł zastosować się do zawartych w tych dokumentach pouczeń, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego lekarza psychiatrii M. D. i psychologa klinicznego W. B. (k. 40 v a.s.).

W opinii z dnia 15 lipca 2015 biegli sądowi lekarz specjalista psychiatrii i psycholog kliniczny stwierdzili, iż ustalenie czy dolegliwości pourazowe wnioskodawcy wpływały na jego zdolności poznawcze oraz czy miał zdolność zrozumienia treści zawartych i mógł zastosować się do zawartych w tych dokumentach pouczeń będzie możliwe dopiero po dołączeniu do akt sprawy pełnej dokumentacji z leczenia opiniowanego w (...) w Ł.. W przeprowadzonym obecnie badaniu sądowo- psychologicznym podejrzewano(...) a.s.).

W opinii z dnia 2 grudnia 2015 r. biegli specjaliści psychiatrii i psycholog po przeprowadzeniu szczegółowej analizy dokumentacji medycznej z okresowego leczenia (lata 1997-2003) w (...) w Ł. rozpoznali u opiniowanego (...) roku w wywiadzie. Leczący wnioskodawcę w tych latach psychiatrii nie opisywał wówczas u opiniowanego(...)nie powodujące niezdolności zrozumienia przez niego zawartych w pouczeniach treści oraz zastosowania się do zawartych w tych dokumentach pouczeń (k. 63 a.s.).

W zastrzeżeniach do opinii pełnomocnik wnioskodawcy podniósł, iż że biegli błędnie przyjęli że wnioskodawca uległ wypadkowi komunikacyjnemu w 2005 roku oraz nie wzięli pod uwagę złożonego w dniu 9 czerwca 2015 roku wyniku badań psychologicznych z którego wynika, że Z. R. nie jest w stanie zapamiętywać materiału pisanego i właściwie go odtwarzać (k. 73 -77 a.s.).

W celu ustosunkowania się do złożonych zarzutów Sąd dopuścił dowód z opinii uzupełniającej biegłych psychiatrii i psychologa (k. 76 a.s.)

Biegli sądowi lekarze specjaliści psychiatrii i psycholog w opinii z dnia 13 kwietnia 2015 roku w całości podtrzymali opinię z dnia 2 grudnia 2015 roku. Z dokumentacji medycznej z wizyt wnioskodawcy w poradni(...) Z uwagi na niewystępowanie tych objawów w latach 1997, 1998, 1999, 2003 i 2007 oraz na niemożliwość ich remisji, nie mogły one występować w również w roku 2002. W konsekwencji zdolności poznawcze Z. R. nie powodowały wówczas niezdolności zrozumienia zawartych w pismach ZUS treści pouczeń oraz zastosowania się do nich. Data (...)nie ma więc znaczenia dla dokonanych ustaleń. Przedstawione przez wnioskodawcę wyniki badań (...)W badaniu tym ponadto opisano (...)wnioskodawcy w 2015 roku zaś biegli oceniali je w 2002 roku w okresie gdy skarżący pokwitował odbiór informacji z ZUS (k.80-82 a.s.).

Strony nie wniosły do opinii zarzutów (k. 89 v.a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych dowodów. Forma i treść dowodów z dokumentów nie była kwestionowana przez strony, nie budziła również wątpliwości Sądu, toteż brak było podstaw do odmówienia im walurowi wiarygodności.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania wnioskodawcy i świadka D. R. odnośnie stanu jego zdrowia oraz trudnościach w funkcjonowaniu w związku z wypadkiem przy pracy, któremu uległ w 1989 roku. Zeznania te wzajemnie się uzupełniają i potwierdzają.

Sąd podzielił w całości opinie biegłych sądowych psychiatrii i psychologa sporządzone w toku niniejszego postępowania. Zostały wydane przez niekwestionowanych specjalistów z zakresu schorzeń występujących u wnioskodawcy, po uprzedniej analizie akt sprawy, przeprowadzeniu badań skarżącej i zapoznaniu się z dotyczącą jego osoby dokumentacją lekarską. Opinie są rzetelne i wyczerpujące, pozbawione sprzeczności. Mają charakter

całościowy, zawierają analizę chorób występujących u Z. R. oraz określenie ich wpływu na jego zdolności poznawcze i zdolność zrozumienia treści zawartych w pouczeniu pism organu rentowego oraz czy w związku ze swoim stanem psychofizycznym mógł zastosować się do zawartych w tych dokumentach pouczeń. Wnioski opinii są jasne i poparte przekonującą argumentacją. Biegli dokładnie przeanalizowali dostępną dokumentację leczenia skarżącego, odebrali od niej szczegółowy wywiad oraz poczynili na tej podstawie odpowiednie wnioski.

Z opinii jednoznacznie wynika, że(...)Z. R., mogących prowadzić do niezdolności zrozumienia zawartych w pismach ZUS treści pouczeń oraz zastosowania się do nich.

Sąd uznał opinie sporządzone w toku postępowania za kompletne, jasne i należycie uzasadnione, a tym samym za przedstawiające wystarczające wiadomości specjalne niezbędne do merytorycznego rozstrzygnięcia zarzutów zawartych w odwołaniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 września 1999 roku, II UKN 96/99, OSNP z 2000 roku Nr 23, poz. 869).

Zgłaszane przez pełnomocnika wnioskodawczyni zastrzeżenia do opinii biegłych były powodem wywołania przez Sąd uzupełniającej opinii biegłych. Biegli w sposób wyczerpujący i jasny ustosunkowali się do złożonych zastrzeżeń.

Do opinii wnioskodawca nie zgłosił żadnych merytorycznych zarzutów.

Z tych względów Sąd nie prowadził dalszego postępowania dowodowego. Dalsze dopuszczanie kolejnych opinii byłoby uzasadnione tylko wówczas, kiedy sporządzone opinie byłyby sprzeczne lub niewłaściwie uzasadnione. Sąd Okręgowy podziela bowiem w pełni stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 27 lipca 2010 roku (II CSK 119/10, LEX nr 603161) oraz postanowieniu z dnia 19 sierpnia 2009 roku (III CSK 7/09, LEX nr 533130) zgodnie z którym Sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z dalszych biegłych lub opinii instytutu, gdy zachodzi taka potrzeba, a więc wtedy gdy przeprowadzona już opinie zawierają istotne luki, są niekompletne, bo nie odpowiadają na postawione tezy dowodowe, niejasne, czyli nienależycie uzasadnione lub nieweryfikowalne, to jest gdy przedstawiona ekspertyza nie pozwala organowi orzekającemu zweryfikować zawartego w niej rozumowania co do trafności wniosków końcowych.

Odwołanie nie jest zasadne.

Zgodnie z treścią art. 26 ust 1 ustawa z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U.2009, Nr 167, po. 1322) osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego oraz do emerytury na podstawie odrębnych przepisów wypłaca się, zależnie od jej wyboru:

- 1) przysługującą rentę powiększoną o połowę emerytury albo
- 2) emeryturę powiększoną o połowę renty.

Zgodnie z ust 3 przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli osoba uprawniona osiąga przychód powodujący zawieszenie prawa do świadczeń lub zmniejszenie ich wysokości określony w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, niezależnie od wysokości tego przychodu.

Zgodnie z art. 104 ustawy o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. 2013 r., poz. 1440 ze zm.) prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu, na zasadach określonych w ust. 3-8 oraz w art. 105, w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego

Zgodnie z art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest zobowiązana do ich zwrotu. W myśl zaś art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku, poz. 1442, ze zmianami), osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego.

Z ustaleń faktycznych poczynionych w toku postępowania wynika, że organ rentowy miał świadomość że wnioskodawca od 1 marca 2012 roku jest zatrudniony. Ta okoliczność nie zmienia jednak faktu, że świadczenie wypłacone wnioskodawcy miało charakter nienależny.

Wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego, w szczególności opinia biegłych wskazują iż stan zdrowia wnioskodawcy nie uniemożliwił mu zrozumienia pouczeń wysłanych przez organ rentowy. Wnioskodawca ponadto nie kwestionował samego faktu ich otrzymania w dniu 16 grudnia 2002 roku (k. 22 a.s.). Pouczenia te były jasne i czytelne, część dotycząca warunku nie osiągania przychodu przez uprawnionego do pobierania świadczeń w zbiegu, była ponadto znaczona pogrubioną czcionką. Wnioskodawca lub członek jego rodziny mógł więc bez trudu zapoznać się z tymi informacjami.

Mając powyższe na uwadze oraz na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie.

Oddalenie wniosku o zasądzenie kosztów procesu uzasadnia (a contrario) przepis art. 98 § 1 k.p.c.